

ENERKOM **– energie do komunit**

62500-2021-005 / ACTIVE CITIZENS FUND - ZÁKLADNÍ GRANTY 2021

Přípravný a realizační tým

- ▶ Petr Čáp, kancelář NS MAS ČR
- ▶ Iva Černá, MAS Pomalší
- ▶ Jitka Doubnerová, MAS Frýdlantsko
- ▶ Blanka Horáková, kancelář NS MAS
- ▶ Marek Hartych, MAS Český sever

Jak projekt vznikal

- ▶ S nápadem přichází Iva Černá po online konzultaci s Kalvodou na téma energetické chudoby (**8.12.2021**) s tím, že by se to dalo pěkně napasovat na aktuální výzvu ACF.
- ▶ Spolu jsme dali dohromady projektovou ideu a spojili se s Petrem Čápem, zda by do toho NS MAS jeho prostřednictvím šla.
- ▶ Následně jsme požádali o spolupráci Jitku Doubnerovou.
- ▶ **14.12. 2021** jsem informoval Výbor o záměru a požádal o souhlas přípravou žádosti, tu Výbor schválil na svém dalším jednání dne 11.1.2022
- ▶ **11.1.2022** byla žádost podána (deadline)

O čem projekt je

Projekt je zaměřen na zapojení občanů venkova do rozvoje komunitní energetiky, tedy aby přebírali odpovědnost za rozvoj svých komunit v souvislosti s demokratizací a decentralizací výroby elektřiny.

NS MAS vyškolí 13 lídrů z 13 MAS, kteří budou facilitovat komunitní zmocňování, jehož ideálním cílem je vznik energetických společenství. NS MAS také zvýší kompetence svých pracovníků a vytvoří soubor příkladů ověřené praxe. Do školení se aktivně zapojí norský partner s inovativním knowhow metod deliberace.

Nové kompetence získá 1030 občanů z 26 obcí.

Období realizace

1. 10. 2022 - 31. 3. 2024, tedy 18 měsíců

První tři měsíce – školení a zvyšování kapacit

Celý rok 2023 – práce s komunitami

Poslední tři měsíce – ukončení, diseminace, sborník

Jaký problém projekt řeší

- ▶ Z výzkumu, který v roce 2020 realizovala organizace DUHA vyplývá, že v ČR je v obecné rovině pozitivně vnímáno téma obnovitelných zdrojů a výroba elektřiny pro vlastní potřebu.
- ▶ Z analytické práce místních akčních skupin (MAS) v terénu ovšem identifikujeme problém, a sice že venkovské komunity se aktivně a inkluzivně zespodu nesdružují za účelem zakládání a provozu výrobně-spotřebitelských energetických spolků.

Jaký problém projekt řeší

- ▶ Komunitní energetika, jako nové téma, je lidmi vnímána jako příliš komplikovaná (legislativně, technicky) a jako oblast, kterou není možné ovlivňovat zdola. Chybí základní srozumitelná informovanost a práce s občanskou společností.
- ▶ Po generace jsou lidé stavěni do role pasivních příjemců energie, energetika není vnímána jako nástroj na rozvoj lokální ekonomiky a zmocňování obyvatel k demokratizace základních služeb. Od čisté spotřeby k prosumerství.
- ▶ Změna v přístupu k decentralizaci energetiky je komunikována především v odborných kruzích a velkých městech, komunitní plánování v oblasti energetiky nepatří mezi témata běžně řešená participativně ve venkovském prostoru.
- ▶ Chybí vyškolení facilitátoři pro podporu energetických spolků na venkově. Místní komunita není participativně přizvána do dialogu o komunitní energetice.
- ▶ Hrozí, že rozvoj komunitní energetiky uchopí jen připravené velké firmy na úkor zaktivizovaných komunit občanů. Pseudo-komunitní energetika.

... a co je také důležité:

Energetická společenství mohou přispět ke kultivaci, liberalizaci a decentralizaci trhu s energiemi.

Komunitní energetika je jedním z nástrojů prevence energetické chudoby a je také nástrojem, kterým je možné se efektivně bránit negativním dopadům na životní prostředí na lokální úrovni.

Komunitní energetika je novým impulsem pro koncept lokálních ekonomik.

Komunitní energetika je prostředkem posílení místní vlády, demokratizace a umenšením závislosti na centrálních orgánech.

Jak budeme problém řešit I

Zvyšování informovanosti a motivace ke komunitní energetice

Reagujeme tím na problém vnímání komunitní energetiky ve venkovských oblastech. Soustředíme se na srozumitelnost informací, ukázkou příkladů dobré praxe jak ze zahraničí, tak z ČR, využívání různých typů oslovování.

Cílíme na prezentaci benefitů pro komunitu i jednotlivce, a to nejen z komunitní energetiky, ale obecně cílíme na přínosy zmocňování komunity v rozvoji spolupráce a soběstačnosti.

Jak budeme problém řešit II

Zmocnění a plánování

Prostřednictvím participativních metod zapojíme občany do procesu komunitního tvorby energetických plánů.

Ve spolupráci s facilitátorem občané definují možnosti své i obce, definují problémy a cíle, stanoví opatření, priority (včetně případných sociálních nebo environmentálních) a jednotlivé aktivity.

Postupně se naučí rozhodovat o své obci v kontextu energetické koncepce, přebírat odpovědnost i rozhodování a vytvářet základní platformu pro tvorbu energetického společenství.

Jak budeme problém řešit III

Zvyšování kapacit

Proškolením 13 facilitátorů ze 13 MAS ze 13 krajů, vytvoříme kapacitu pro rozvoj tématu komunitní energetiky na venkově.

Facilitátoři budou proškolení jak metodách participace, deliberace, HCD a zmocňování komunity, tak i v základech komunitní energetiky (technická řešení, legislativa, benefity pro komunitu a jednotlivce).

Osloví a inkluzivně zapojí široké spektrum lidí ve 26 obcích. Zároveň budou v průběhu procesu komunitního plánování využívat podporu garantů a lektorů ve všech klíčových oblastech.

Cíle projektu I

Hlavní cíl projektu

26 venkovských obcí napříč ČR vytvoří během 12 měsíců s využitím participativních metod komunitního rozvoje 26 energetických komunitních plánů, na jejichž tvorbě se budou podílet občané jednotlivých obcí, zástupci místních firem, samosprávy a lokálních spolků.

Cíle projektu II

Dílčí cíle projektu

odstraňovat bariéry, které brání demokratizaci energetiky na venkově,
posílení vzájemné spolupráce obcí, veřejnosti a spolků,
zapojování skupin ohrožených energetickou chudobou (senioři, mladí lidé, lidé v sociální nouzi),
proškolení 13 pracovníků MAS z jednotlivých krajů, tak aby byli schopni efektivně komunitně plánovat s důrazem na zapojení celé komunity ,
realizace kampaní a participativních aktivit ve 26 zapojených obcích.
zpracování a diseminace 26 případových studií, které usnadní rozvíjet praxi v dalších obcích v ČR.

Dopady projektu a jeho ukazatele I

Celkově se do aktivit projektu zapojí 1030 občanů z 26 obcí.

V zapojených komunitách se občané seznámí na příkladu komunitní energetiky s výhodami, možnostmi a praktickými kroky pro zapojení se do občanských aktivit v jejich obci.

Obyvatelé venkova budou komunitní energetiku vnímat jako ekonomický, sociální a environmentální přínos na individuální a komunitní úrovni.

Dopady projektu a jeho ukazatele II

Minimálně 250 občanů se aktivně zapojí do plánovacích a rozhodovacích procesů vzniku energetické komunity, budou aktivně navrhovat priority a opatření do komunitního energetického plánu a spolupracovat s místní samosprávou.

Proces plánování bude nediskriminační a inkluzivní, zapojí i obyvatele venkova ohrožené energetickou chudobou.

Dopady projektu a jeho ukazatele III

Komunitní energetika se přestane být neznámým tématem, lidé budou mít zájem o sdružování a zapojení se do energetických komunit, budou vnímat důležitost energetické resilience komunit a podporovat energetickou výrobně-spotřební nezávislost, která jim zároveň umožní rozvoj dalších aktivit v obci.

Zapojení pracovníci MAS získají unikátní kompetence potřebné pro vedení komunitního zmocňování v oblasti komunitní energetiky a tyto zkušenosti budou diseminovat do dalších MAS prostřednictvím vzdělávacích aktivit NS MAS.

A1 Zvyšování kapacit organizace	Cíl: posílení kompetencí pracovníků NS MAS v tématu a metodách advokacie a v deliberativních metodách. V rámci projektu proběhne vzdělávání kurz pro pracovníky NS MAS od českých a norských odborníků.	Proškolení 5 zaměstnanců NS MAS. Zaměstnanci získají kompetence v advokačních aktivitách a využívání deliberativních metod a práce se stakeholdery v komunitě
A2 Vzdělávání facilitátorů	Cíl: vyškolení facilitátorů pro vedení komunitního zmocňování pro založení komunitních výrobně-spotřebních společenství Průběh: online a off-line školení pro 13 pracovníků z 13 MAS (ideálně po 1 z každého kraje) v tématech participativních a deliberativních metod komunitního mapování a plánování. Vedení veřejných plánovacích setkání, orbitální analýzy cílových skupin a inovativních kolaborativních technik aplikovaných Norským partnerem pro zmocňování komunit v sociálních, ekonomických a environmentálních tématech. Kombinovaná forma školení - část témat bude pokryta online školeními (webináře vedené norským partnerem, setkání s odborníky, teoretická oblast), část (zejména participativní metody práce) je nutné připravit ve formě třídenního tréninku. Každý z účastníků během školení zpracuje pro lokalitu, v níž je aktivní, plán zapojení cílových skupin do projednávání možností	Vyškoleno 13 krajských lídrů pro facilitaci participativního rozvoje energetických komunit (zdroj ověření: dokumentace kurzu). Uspořádáno 1 společné evaluační setkání na národní úrovni - sdílení zkušeností z procesu v 26 obcích a dobré praxe (dokumentace akce). Zpracovaný manuál pro školení a trénink dalších facilitátorů energetických komunit - obsah kurzů a vzorové plány pro lokality účastníků (publikovaný dokument).

A3 Zapojení
místních
komunit

Cíl: vznik a rozvoj místních energetických komunit
Průběh: každý z proškolených členů z 13 MAS naváže min. 2 vlastní sítě v území své působnosti, iniciuje diskusi ke vzniku místního energetického společenství. Facilituje různé relevantní participativní a deliberativní metody pro mapování potřeby a zdrojů v komunitě pro rozvoj komunitní energetiky. Zajistí potřebné vzdělání pro členy společenství, zajistí poradenství ve spolupráci s dobrovolníky i odborníky. Uspořádá osvětovou kampaň na podporu informovanosti různých skupin v komunitě skrze obecní tis, knihovnu a další média. Uspořádá sérii komunitních setkání veřejnosti, podnikatelů, spolků, politiků a úředníků na místní úrovni k tematice zapojení veřejnosti do komunitní energetiky. Přestože žádoucím výsledkem je vznik energetického společenství, může v některých komunitách proběhnout jen úvodní fáze (mapování, deliberace a plán) a účastníci k založení společenství nepokročí. I tento výsledek je pro nás důležitý, protože k určité míře aktivizace obyvatel venkovských obcí a osvojení si participativních metod dojde vždy. Celý tým proškolených lídrů bude po celou dobu aktivity v kontaktu, sdílet zkušenosti a budou mít k dispozici konzultantskou podporu, jak ze strany vedení projektu, tak od norského partnera.. Dosažená

Na konci projektu jsou zmapované zdroje a možnosti 26 komunit, zpracované podklady ke společným jednáním. Z části z nich mohou vzniknout energetická společenství propojující občany a veřejné i soukromé subjekty - zástupce obcí, podnikatele (databáze energetických společenství, kontakty). Do projektu je zapojeno min. 250 obyvatel venkovských obcí, kteří se zúčastní min. 26 komunitních jednání, tzn. podílejí na demokratickém rozhodování o rozvoji komunitní energetiky ve své obci (dokumentace jednání, databáze energetických společenství).

A4 Shrnutí, sdílení a šíření ověřené praxe	Cíl: rozšíření dobré praxe, prevence NIMBY efektu Průběh: proškolení lídři s podporou místních společenství zpracují 26 případových studií z realizované praxe v komunitách. Tyto studie shrnou konkrétní zkušenosti, budou ukázkou dobré praxe i nástrah, které procesy mohou přinést, resp. řešení rizik a problémů při participativních procesech. Budou zpracovány jak pro úspěšné procesy, tak pro ty, kde proběhne jen mapování a vstupní diskuse, ale společenství vzniknout nemusí. Dosažená změna: 13 MAS a NSMAS disponují nástrojem k šíření dobré praxe uvnitř sítě členské základny a obecně ve venkovských komunitách. Je důvěryhodným partnerem pro veřejnou správu i odborné subjekty včetně podnikatelských.	Publikovaný a distribuovaný sborník ověřené praxe pro využití v dalších komunitách (publikovaný online dokument).

Harmonogram projektu

Písmenné označení milníku a jeho název	Termín dosažení milníku (měsíc/rok)	Číslo a název aktivit/y, které k milníku povedou	Měsíc / rok realizace aktivity
A Posílená kapacita NS MAS, 13 vyškolených facilitátorů a vybráno 26 obcí	1/2023	A1 Posílení kapacity NS MAS, A2 Vzdělávání facilitátorů	10/2022-2/2023
B Vznik 26 Komunitních energetických plánů	12/2023	A2 Zapojení místních komunit	01 - 12/2023
C Prezentace a diseminace dobré praxe online a na interních akcích NS MAS	03/2024	A3 Shrnutí, sdílení a šíření ověřené praxe	01 - 03/2024

Partner projektu

Do projektu jsme přizvali norskou organizaci SoCentral, která se profesionálně věnuje aplikaci inovativních, kolaborativních a deliberativních metod, za účelem propojování samospráv, soukromé sféry a občanů, kteří chtějí najít odpovědi na otázky týkající se udržitelnější společnosti.

Dva zapojení experti z organizace, Hakon Iversen a Cathrine Škar jsou spoluautory metodky "Let's do it together! HANDBOOK FOR LOCAL COLLABORATIVE SOCIAL INNOVATION", která přinese do ČR unikátní inovativní postupy v deliberativním zapojování komunit do společných projektů (často s environmentálním cílem).

Rozpočet projektu

Název položky	Celkem	Požadováno	Schváleno
Celkové náklady na projekt a výše požadovaného grantu			
Celkem (v eurech):	89 515 EUR	85 000 EUR	EUR
Celkem za Celkové náklady na projekt a výše požadovaného grantu	89 515 EUR	85 000 EUR	0 EUR
Celkem za projekt	89 515 EUR	85 000 EUR	0 EUR

An illustration of a green energy landscape. In the foreground, there are three solar panels on stands. To the right, a house has solar panels on its roof. In the background, three wind turbines stand on rolling green hills. The sky is a dark teal color with a stylized sun in the top left and clouds in the top right. A red vertical bar is on the far right edge.

Děkujeme za pozornost!

Vaše dotazy...?

SVACHŮV DVŮR, 17. KVĚTNA 2022

GREEN ENERGY